

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Kirkeudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 26. marts 2018
Kontor: Statsrets- og Menneske-
retskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2018-0032/11-0001
Dok.: 673820

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 24 (Alm. del), som Folketingets Kirkeudvalg har stillet til justitsministeren den 28. februar 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karen J. Klint (S).

Søren Pape Poulsen

/

Caroline Østergaard Nielsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 24 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg:

”Det jødiske samfund i Danmark har i flere århundrede – og dermed også før Grundlovens vedtagelse i 1849 – praktiseret det for dem helt afgørende religiøse ritual med omskæring af drengebørn få dage efter fødsel. Ministeren bedes oplyse, i hvilket omfang dette ritual fortsat vurderes at være beskyttet af Grundlovens bestemmelser om religionsfrihed. Vurderes det, at det jødiske ritual er omfattet Grundlovens bestemmelser, bedes ministeren vurdere, hvorvidt ritualen er omfattet af ordlyden om "sædeligheden og den offentlige orden" i Grundlovens § 67. Endelig bedes ministeren vurdere, hvorvidt der retligt set er grundlag for, med henvisning til Grundlovens § 67, at gøre indgreb i det jødiske ritual om omskæring af drengebørn.”

Svar:

Grundlovens § 67 har følgende ordlyd:

”Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.”

Som det fremgår af kirkeministerens besvarelse af 22. december 2018 af spørgsmål nr. 15 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg, kan det efter Justitsministeriets opfattelse ikke afvises, at religiøst begrundet omskæring af drengebørn er omfattet af retten ifølge grundlovens § 67, 1. led, til at ”dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning”. Der henvises herom til den nævnte besvarelse.

Religionsfriheden efter grundlovens § 67 er ikke ubegrænset, idet lovgivningsmagten er indrømmet en adgang til at fastsætte de rammer for religionsfriheden, som hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden tilsiger, jf. § 67, 2. led.

Lovgivningsmagten er dermed ikke afskåret fra at gennemføre lovgivning, der berører gudsdyrkelse, når lovgivningen ikke har til hensigt at modvirke den berørte gudsdyrkelse, men er begrundet i varetagelsen af andre hensyn (til beskyttelse af sædeligheden eller den offentlige orden). Lovgivningsmagten må i den forbindelse antages at være overladt et vidt skøn. Det kan dog ikke udelukkes, at der konkret vil kunne være et sådant misforhold mellem de forfulgte interesser og indgrebets betydning for borgernes gudsdyrkelse, at også en sådan lovgivning vil kunne være i strid med grundlovens §

67, om end domstolene utvivlsomt vil overlade lovgivningsmagten et ganske betydeligt spillerum. Der henvises til Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 408 f.

Grundlovens § 67 indebærer omvendt, at statsmagten er afskåret fra at gribe ind over for borgernes gudsdyrkelse i tilslutning til religiøse samfund, hvis denne indgriben – alene – er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning som sådan.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det ikke afvises, at lovgivningsmagten – hvis der måtte være et politisk ønske herom – inden for rammerne af grundlovens § 67 vil kunne indføre begrænsninger i adgangen til at lade drengbørn omskære, forudsat at dette ikke er begrundet i en afstandstagen fra den pågældende trosretning, men i et sagligt hensyn til at beskytte barnet. Den endelige vurdering vil bl.a. afhænge af, hvilken begrænsning der er tale om, og hvad den nærmere begrundelse herfor måtte være.

Det bemærkes, at det også vil skulle vurderes, om eventuelle begrænsninger i adgangen til at lade drengbørn omskære vil kunne gennemføres inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 om ret til religionsfrihed.